

**CARLA
ATZEMA** +
**SOROPTIMIST
PRIJS** **2024**

Carla Atzema Sorooptimistprijs 2024
Uitgereikt op 4 april 2024 in Pakhuis de Zwijger

Jury
Jannet Vaessen (voorzitter)
Hasna El Maroudi
Erica van Engel
Sophie van Gool
Evi Hanssen

Juryrapport genomineerden Carla Atzema Soroptimistprijs 2024

4 april 2024

uitgesproken door juryvoorzitter Jannet Vaessen

Uit 62 inzendingen hebben de Soroptimisten een vijftal journalistieke producties onderscheiden die de afgelopen twee jaar op uitzonderlijke wijze de positie, de rechten of de economische zelfstandigheid van vrouwen op de kaart zetten. Het publiek heeft zich intussen uitgesproken. Aan ons als jury was er de taak om te beoordelen wie van deze vijf genomineerden straks de hoofdprijs, een prachtige erkenning en impuls, in ontvangst mag nemen.

Ik ga namens de jury zo graag met jullie het juryrapport doornemen, om dan samen bij onze winnaar uit te komen. Wie wordt de winnaar van de Carla Atzema Soroptimistprijs 2024? We weten het zo, spannend!

De jury heeft bij de beoordeling specifiek ook naar het journalistieke karakter van de producties gekeken. Want de jury vindt het heel goed dat de Soroptimisten juist een prijs voor de beste **journalistieke** productie uitloven! In een tijd dat de begrippen 'media' en 'journalistiek' steeds vaker kriskras door elkaar gebruikt worden, terwijl de begrippen niet verder moeten vervangen. De journalistiek heeft immers een unieke en belangrijke functie, als waakhond van de democratie.

Journalistiek brengt, wat men eerder nog niet wist, over wat er gebeurde, of staat te gebeuren. En voegt daar context, analyses of nieuwe perspectieven aan toe. Andere criteria die we met deze jury voor de beoordeling hebben vastgesteld, waren: Heeft deze journalistiek productie impact? Zet het iets in gang? Is deze informatie toegankelijk? Verrassend? Legt dit blinde vlekken bloot?

En, wat hebben wij, als juryleden de afgelopen maanden met veel plezier alle genomineerden bekeken. Namens de jury wil ik graag vooraf alle genomineerden feliciteren. Wat een sterk werk is er geleverd om de positie van vrouwen in deze tijd op de kaart te zetten, wat een monnikenwerk en creativiteit, wat een durf en wat een scherpste!

En nu volgt het juryrapport over alle vijf de genomineerden.

De vijf genomineerden

Samira Azabar & Ida Dequeecker
met het boek **BOEH!**

Het collectief BOEH, Baas Over Eigen Hoofd, maakt na 15 jaar activisme scherp en eerlijk de balans op over de vraag of zij geschiedenis hebben geschreven. Ja! BOEH! heeft in Vlaanderen het hoofddoekverbod in de wet succesvol geagendeerd, symbool voor racisme, seksisme en islamofobie. BOEH! betreft in hun kroniek ook de blik van buiten, door met wetenschappers en kunstenaars samen het 'neutraliteitsbeginsel' in wetgeving te ontleden. Ze laten zien dat 'neutraal zijn', geen verschil tussen mensen willen maken, juist tot uitsluiting kan leiden en strijdig kan zijn met zelfbeschikkingsrecht. BOEH! schuurt, zet aan tot nadenken en agendeert met hun terugblik een veel bredere discussie over normdenken, die op veel plaatsen scherper gevoerd moet gaan worden: in het recht, in de wetenschap, in de journalistiek. Ook beantwoordt BOEH! met dit boek de vraag of activisme en journalistiek wel samen kunnen gaan, volmondig met: Ja! Want als journalistiek de waakhond is van een democratie, moet er ook gebluft mogen worden als in een land democratische waarden voor bepaalde groepen in gevaar komen.

Amy-Jane Gielen

met LinkedIn-posts **Lieve man, lieve overheid**

Deze productie raakte online de juiste snaar bij een grote groep LinkedIn gebruikers om een overheids campagne op een originele manier te bevragen. Amy-Jane Gielen spreekt in haar LinkedIn-posts de overheid persoonlijk aan – op dezelfde vriendelijke toon als ze haar levenspartner op de was wijst – en laat zien dat het simpelweg onmogelijk is aan het verzoek van die campagne te voldoen: om meer uren te gaan werken. Ze gooit haar overvolle weekagenda open, waarin kinderen, werk, partner en vrije tijd elkaar nu al verdringen. Net als een paar andere genomineerden, laat Gielen vanuit haar eigen levenservaring zien welke systeemfouten er nog zijn. Dat lijkt anekdotisch, maar daarin schuilt een veel breder gedragen gevoel van onmacht bij vrouwen én mannen over onmogelijke taakopdrachten en verwachtingen. Het persoonlijke is politiek; dat maakt Gielen weer eens goed zichtbaar. Met een knipoog en met duidelijke verwijzingen naar onderzoek en acties van journalisten die dit al eerder onderzochten, stuurt Gielen vanuit een nieuw medium de overheid terug naar de tekentafel. En nodigt ze haar partner aan wat vaker aan de keukentafel aan te schuiven.

Fixdit

met het manifest **Optimistische woede**

Fixdit zet de onder-representatie van vrouwen in de Literatuur definitief in beweging, met een daadkrachtig collectief van schrijvers, journalisten en wetenschappers, van 31 tot 61 jaar oud, Vlaams en Nederlands. Dat doet Fixdit met een Manifest van korte essays, die alle feiten, fabels en hobbels op een rij zetten. Daaruit doemt een schokkend beeld op van een sector die schrijvende vrouwen stelselmatig onderwaardeert. Er zijn net zoveel vrouwelijke als mannelijke schrijvers, maar ze krijgen structureel minder prijzen, minder beurzen, staan minder vaak in de literaire canon en in de media aandacht. Ze beschrijven onzichtbare maar beperkende mechanismen, als 'hepeating', dat wat een vrouw

zegt pas serieus wordt genomen als het door een man herhaald wordt. Hoe hun boeken als 'vrouwenboeken' apart worden gezet. En als ze over nieuwe of intersectionele onderwerpen willen schrijven, wordt er door uitgeverij zoveel uitleg gevraagd, dat de lust tot schrijven je bijna zou vergaan. Fixdit agendeert wat een gemis dit is voor beginnende lezers, die vooral 'herkennend' blijken te lezen, als zelfs op de leeslijsten op middelbare scholen nog weinig vrouwelijke schrijvers staan. Terwijl daar onze nieuwe generaties aan journalisten en schrijvers gevormd worden.

Liesbeth Indeherberge

met de documentaire **Geweld tegen vrouwen**

Liesbeth Indeherberge schijnt met haar documentaire licht op een aloud en veelkoppig monster: partnergeweld tegen vrouwen, uitmondend in femicide. Wat kan de recente moord op een Vlaamse burgemeester ons daarover leren? Indeherberge vraagt naar de ervaringen van alle betrokken partijen en destilleert daaruit een cruciale samenhang. Er blijkt een vast patroon bij de daders van partnergeweld en femicide te zijn: ze isoleren, ze controleren en ze straffen. Indeherberge laat overlevers getuigen hoe zij hierdoor in een neerwaartse spiraal van afhankelijkheid, schaamte en 'eigen schuld' gevoelens terechtkwamen. Die de macht van de dader over hen juist weer vergrootte. Pijnlijk genoeg laat Indeherberge ook zien dat de dader die de burgemeester doodde al eerder door een ex-partner werd aangegeven bij de politie. De documentaire volgt hoe 'lessons learned' intussen zijn omgezet in een aanpak gericht op preventie. In Family Justice Centers in Vlaanderen gaat een team van politie en hulpverleners vanaf nu gezamenlijk en veel eerder met slachtoffers én daders in gesprek over hun beider hulpvragen.

Suzanna Jansen

met het boek **De omwenteling of de eeuw van de vrouw**

Suzanna Jansen laat met dit toegankelijke 'non-fictie epos' zien dat het leven van vrouwen in de afgelopen eeuw meer veranderde dan ooit. Zij tekent dat verhaal op vanuit de vrouw die zij het best heeft gekend, haar moeder. Zo kom je als lezer heel dicht bij vroeger en word je – met de blik van nu – verrast door veelzeggende historische feiten. Zoals dat in 1922 bij de eerste verkiezingen met algemeen kiesrecht ook Koningin Emma pas voor het eerst zelf kon stemmen. Aan de hand van cruciale momenten waarop stoere voorvechters wetten veranderden, laat Jansen nog eens zien hoe belangrijk het is om de rechten van vrouwen altijd expliciet te blijven benoemen. Daarbij ontleedt Jansen zelf ook scherp de betekenis van woorden, toen en nu. Zo doopt ze 'het kostwinnersmodel' om tot het 'kostwinners-plus-model', omdat het alleen functioneert als een van beide partners thuis werkt. En laat ze zien dat de 'raadselachtige vermoeidheid', die vele huisvrouwen in de jaren '60 teisterde (die 365 dagen per jaar 12 uur per dag werkten), helemaal niet zo verwonderlijk was. De lezer vraagt zich na het lezen van het boek af wat er nu al wel en nog niet veranderd is. Zo vergroot Jansen bij jong en oud bewustzijn over de emancipatie van vrouwen en hoe je daar zelf een rol in kan spelen.

En de winnaar is...

Over een paar genomineerden is lang en goed gediscussieerd. Maar uiteindelijk gaf een aantal aspecten bij de jury de doorslag. En dat zijn:

- Impact; wie zet iets in beweging, met nieuwe onderwerpen, nieuwe perspectieven;
- Het effect van de prijs; wie verdient een breder podium, nog net wat meer spotlights;
- En tenslotte, ook durf: wie durft te bevragen, ook in de eigen kring, dat vraagt lef...

En daarvoor zijn bijna geen prijzen... Behalve natuurlijk de Carla Atzema Soroptimistprijs, die met de hoofdprijs van 25.000 euro en een sculptuur, vernieuwende agendering op het snijvlak van journalistiek en activisme beloont.

De jury heeft besloten dat de Carla Atzema Soroptimistprijs 2024 gaat naar

Fixdit

Voor hun manifest 'Optimistische Woede'

